

Torah for Purim from R' Dovid Lichtenstein

Show# 160 | February 28th 2018

רשימות לב (הרב הוטנר) פורים

ה) "שימני כחותם על לבך"

ע' ס' הזכרות, הוצאה שניה 'רשימות', רשימה מפורים תשל"ב ר'.
מי שלא ראה חותם מימיו, ובפעם הראשון שראה חותם אמר שכל האותיות
'זיינען זיי צודרייט'. ואומרים לו - חכה! כשיהיה החותם על הנייר, יצאו
האותיות ישרים.

ואמר מרן זצוק"ל, שמי שיסתכל עלינו עכשיו יראה שכל האותיות שלנו
'זיינען זיי צודרייט', דהא לא יודעים בין ארור המן לברוך מרדכי. אבל "שימני
כחותם על לבך" [שה"ש ח' ו'], וכשיסתכל עלינו אז, יראה שכל האותיות
'זיינען נישט קיין קרומע אותיות אבער זיינען זיי אלע גלייך'. לחיים!

רמ"א אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצו סעיף ח

ומה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין איסור בדבר מאחר
שאינן מכוונים אלא לשמחה בעלמא.

רשימות לב (הרב הוטנר) פורים

"אם שכחנו שם א-להינו ונפרוש כפינו לאל זר, הלא א-להים יחקר זאת כי הוא יודע תעלמות לב" [תהלים מ"ד כ"א], שיש בלבן של ישראל טהרה פנימית. ומשא"כ "ויהי עשו בן ארבעים שנה" [תולדות כ"ו ל"ד], פירש"י עשו היה נמשל לחזיר שנא' יכרסמנה חזיר מיער החזיר הזה כשהוא שוכב פושט טלפיו לאמר ראו שאני טהור וכו' ע"כ, שיש לעשו טומאה פנימית ורק טהרה חיצונית. והוצאת הטהרה פנימית שלנו לחוץ היא מדת היין, דאשתני לעלויא, ולכן הוא דאין אומרים שירה אלא על היין ומקדשים ומבדילים ביין, ויש ביין הרדלה מעשו

שיח שרפי קודש (ברסלב) חלק ב

א – רעא

ספר רבנו מִשְׁל לְעֲנִין שְׁצָרִיךְ לְעֵבוֹד אֶת הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ אַף שְׁנֵדָמָה לְבְנֵי הָעוֹלָם כְּמִשׁוּגָע, וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סִנְהֶדְרִין צו). עַל הַפְּסוּק (יִשְׁעִיהָ נֹט, טו): וְסָר מֵרַע מִשְׁתוּלֵל, שְׁמִי שְׁרוּצָה לְסוּר מֵרַע נִדְמָה כְּמִשׁוּגָע. שְׁפַעַם חָלַם מֶלֶךְ אֶחָד, שָׁכַל הַתְּבוּאָה שְׁצִמְחָה בְּמִדִּינָתוֹ הַתְּקַלְקְלָה וּמִי שִׁיאֲכַל מִמֶּנָּה יִשְׁתַּגַּע חֵס וְשְׁלוֹם, וְהַתִּיעֵץ עִם הַמִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ מַה לַּעֲשׂוֹת, יַעֲץ אוֹתוֹ הַמִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ שְׁבִלִית בְּרִירָה מְחִיבִים לְאָכּוֹל מִהַתְּבוּאָה הַקְּלוּקְלָת, בְּהִטְעִימוֹ כִּי לְאֲגוּר תְּבוּאָה בְּרִיאָה לְכֹל בְּנֵי הַמִּדִּינָה אֵין בְּאֶפְשָׁרוֹת, וְאִם יֶאֱגְרוּ רַק הֵם לַעֲצָמָם וַיֵּאֲכְלוּ רַק תְּבוּאָה בְּרִיאָה וְטוֹבָה, הֲרִי אֲזוּ יִהְיוּ הֵם כְּמִשׁוּגָעִים בְּעֵינֵי בְנֵי הַמִּדִּינָה, כִּי יִהְיוּ מְשׁוּגָעִים מְכַל בְּנֵי הַמִּדִּינָה, עַל כֵּן אֵין שׁוֹם בְּרִירָה אֲלָא לְאָכּוֹל תְּבוּאָה הַקְּלוּקְלָת, אוּלַם נַעֲשֶׂה לַעֲצָמֵנוּ

שום סימן שנדע שמשוגעים אנו. לא הסכים עמו המלך בשום אופן וטען ואמר: וכי אם בני המדינה יהיו משוגעים שגם אנחנו נהיה משוגעים כמותם? ונעשה דבר שגועז פזה לאכול תבואה המשגעת? לא ולא! אנו נאגור מהתבואה הבריאה ונאכל אותה ואם נדמה כמשוגעים בעיני בני המדינה מה בכך, וכי בשביל כך נאכל תבואה משגעת? וכמו כן בעבודת השם יתברך, אם בני מדינה מתנהגים שלא כהוגן ורודפים אחר כבוד וממון המדומה ואינם חושבים על ימיהם ושנותיהם הפורחים ועוברים להכל ולריק, וכי נעשה כמותם, לא ולא, אלא נאגור לעצמנו תבואה בריאה היא התורה והתפלה כדי שיהיה לנו כח וגבורה לעמוד כנגד הרגליהם המשוגעות.

רשימות לב (הרב הוטנר) פורים

ז) מחיית עמלק

"ובערת הרע מקרבך". ומשא"כ אצל עמלק מצינו לשון מחייה - "תמחה את זכר עמלק" [כי תצא כ"ה י"ט], "כי מחה אמחה את זכר עמלק" [בשלח י"ז י"ד]. וחילוקם הוא במה דביעור פי' של עיקר הדבר [לשרש אחריה]. אבל מחייה פי' של הדבר הניתוסף ע"ג העיקר. ולדוגמא "ומחה ה' וגו' דמעה מעל כל פנים" [ישעי' כ"ה ח'], שהדמעה תוספת היא לצורת הפנים ושייך עליה לשון מחייה. וכן אותיות הכתובות על הנייר, שייך עליהן לשון מחיקה, אבל לא לשון ביעור, שהן תוספות ע"ג הנייר. ועמלק ברצונו להיות ניתוסף ע"ג קדושת האבות, ולא כדרשת "כי ביצחק" ולא בכל יצחק. ולכן לא שייך עליו לשון ביעור אלא לשון של מחייה. ולאמיתן של דברים, בני ישראל אינם הוספה לגופן של אבות, אלא חקוקים הם מגופן של אבות, ולא שייך בהן שום מחיקה או מחייה.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף סט עמוד ב

דאמר רבי יהושע בן לוי: למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה - שהחזירו עטרה ליושנה. אתא משה אמר האל הגדל הגבר והנורא, אתא ירמיה ואמר: נכרים מקרקרין בהיכלו, איה נוראותיו? לא אמר נורא. אתא דניאל, אמר: נכרים משתעבדים בבניו, איה גבורותיו? לא אמר גבור. אתו אינהו ואמרו: אדרבה, זו היא גבורת גבורתו שכובש את יצרו, שנותן ארך אפים לרשעים. ואלו הן נוראותיו - שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות.

רשימות לב (הרב הוטנר) פורים

[משנת תשל"ח] - "ותשלח בגדים להלביש את מרדכי" [אסתר ד' ד']. וכי לא היה למרדכי 'קאפאטע'?

"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה וגו' ויזעק זעקה גדולה ומרה" [אסתר ד' א'], ובחז"ל שהרי זעקה אחת הזעיק יעקב לעשו דכתיב ויצעק צעקה גדולה ומרה [אסתר רבה ח' א']. ומ"מ דבר משונה הוא שלא מצינו עוד דוגמתו בתנ"ך, זעקה בלי סדר של תפלה.

[יומא ס"ט:], למה נקרא שמן אנשי כנה"ג שהחזירו עטרה ליושנה אתא משה אמר הא-ל הגדול הגבור והנורא אתא ירמי' ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו לא אמר נורא אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו איה

גבורותיו לא אמר גבור אתא אינהו ואמרו אדרבה זו היא גבורותיו שכובש את יצרו שנותן ארך אפים לרשעים ואלו הן נוראותיו שאלמלא מוראו של הקב"ה היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות וכו' ורבנן היכי עבדי הכי ועקרי תקנתא דתקין משה וכו' מתוך שיודעין בהקב"ה שאמיתי הוא לפיכך לא כיזבו בו ע"כ. ובמהרש"א ח"א וז"ל עד דאתו אנשי כנה"ג שהיו גם בסוף שבעים שנים של גלות בבל וראו באותן השנים שניצולו ישראל מכמה צרות כגון מעשה המן שניצולו ע"י מרדכי שהיה מכלל אנשי כנה"ג וכו' ע"כ.

ומבואר מה שאומרים 'הגבור והנורא' בתפלה, הוא מנס פורים.

סדר התפלה שבח בקשה והודאה [ע' רמב"ם פ"א מהל' תפלה ה"ד], וכצורת המן ובזמן שלא אמרו 'הגבור והנורא', איה נוראותיו ואיה גבורותיו, לא היה הסדר של תפלה מבורר.

"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה וגו' ויזעק וזעקה גדולה ומרה", פי' שסדר

התפלה לא היה מבורר.

"ותשלח בגדים להלביש את מרדכי", פי' שאסתר דעתה היתה שתפלת השעה על גזרת "להשמיד להרוג ולאבד" היתה צריכה להיות תפלה של בגדי מלכות, ולא של "שק ואפר", וכדמצינו לענין תפלת חוני המעגל לגשמים שאמר 'שאיני זו מכאן עד שתרחם על בניך' [תענית י"ט, כ"ג.], שיש בחינה בתפלה 'שאיני זו מכאן' עד שהתפלה תתקבל.

"ותשלח בגדים להלביש את מרדכי להסיר שקו מעליו ולא קבל", דבזמן

שלא אמרו 'הגבור והנורא' סדר התפלה לא היה מבורר.

רשימות לב (הרב הוטנר) פורים

ד) "ויבא לו יין וישת", "משחה היין"

"וצודה לי צידה וגו' ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר וגו' הביאה לי ציד וגו' וגו' לך נא אל הצאן וגו' ויבא לו יין וישת" [בראשית כ"ז ג' וגו']. ויעקב הביא ליצחק יין מה דלא בקש. ופשוט הוא מה דלא בקש יצחק שיביא לו עשו יין מטעם "לא יאונה לצדיק כל און" [משלי י"ב כ"א]. ע' מהר"ל בכמה מקומות [גבורות ה' ה' פסח בקצרה, ח"א שבועות י"ח: ועוד] מבואר [לענין יין נסך והבדלה] דיין מקרב ומה שמקרב מן הראוי שיבדיל [וע' קר"ל סוכות תשל"ז אושפיזא דיעקב אבינו בענין דעת שמחבר ומבדיל], ונתן יעקב ליצחק יין לקרב את עצמו לאביו, ולהבדיל מעשו! ואמר מרן זצוק"ל שברצונו לקרב את המסובין מיין שלו. לחיים!

רשימות לב (הרב הוטנר) פורים

[משנת תשל"ח] - [ב"ב ד.], מי שלא ראה בנין הורדוס לא ראה בנין נאה מימיו במאי בנייה וכו' באבני כוחלא שישא [פירש"י שיש צבוע כעין כחול] וכו' סבר למחפייה בדהבא אמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיחזי כאדוותא דימא [פירש"י גלי הים] ע"כ. ופי' שהעושה ע"ש העתיד, הוי העתיד אצלו בדעתו להוה. והעושה ע"ש העבר, הוי העבר אצלו בדעתו להוה. אבל העושה ע"ש ההוה, הוי ההוה אצלו להוה מטעם שמסיח דעתו משל מחר ומשל אתמול ומכל וכל. והיינו בשעת חרותא חרותא [רש"י בראשית ו' ו']. אבל "אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם" [תהלים פ"ט י'], הוי אפי' יותר מבשעת חדוה חדוה. והיא מדה של השבח של גלי הים, ואף שכבר יודעים שלמחר לא יהיה, מ"מ "בשוא גליו אתה תשבחם". וכבר הבינו רבנן שבנין הורדוס, שהוא היה האחרון שבנה בבית שני, לא תתקיים. ומ"מ לא רצו ששמחת הבנין ושמחת השעה תהא נפגמת כלום. ואמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיחזי כאדוותא דימא. "בשוא גליו אתה תשבחם".

ושמחת פורים היא שמחה דקדושה בבחינה זה לעומת זה של "אכול ושתו
כי מחר נמות" [ישעי' כ"ב י"ג], דאם היה השמחה של הוללות היה אסור. ומחר
תהיה שמחתה אסור! ומ"מ היום שמחתה כגלי הים.

'היינט איז פורים, מארגען איז אויס, גיט מיר א טרונק, און ווארפט מיר
ארויס', פי' שלמחר תהיה שמחתה אסורה ומדה מגונה. אבל היום שמחתה
כגלי הים, ואף שכבר יודעים שלמחר תהיה שמחתה אסורה, מ"מ היום שמחתה
כגלי הים, ו"בשוא גליו אתה תשבחם".

ומ"מ הרצון שתשאר מהשמחה למחר נמי, ולכן עלינו לחזק הסדר של
חזרה בלימוד התורה. שהלא הדור קבלוה בימי אחשוורוש [שבת פ"ח. ת. פי'
שהיתה חזרה בקבלת התורה של כלל ישראל.
"לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני" [תהלים קי"ט צ"ג]!